

การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา

ตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

Promotion of Sustainable Community Occupational Development : A Case Study of Thapman Subdistrict, Taphanhin District, Phichit Province

วรรณภา คัยแคะ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Wannapa Kuikae and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : wannapa.k@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ใช้วิธีวิจัยแบบผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถามกับประชาชน จำนวน 365 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน่ (Yamane) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน โดยผู้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1. การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ไม่แตกต่างกันทุก จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า มี 4 แนวทาง คือ 1) การวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชน 2) การให้ความสำคัญกับการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง 3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค และ 4) การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม

คำสำคัญ : การส่งเสริมการพัฒนา; กลุ่มอาชีพของชุมชน; ยั่งยืน

Abstracts

The objectives of this research study were 1) to study the level of sustainable community vocational development promotion 2) to compare personal factors towards sustainable community vocational development promotion 3) to study the guidelines for promoting sustainable community vocational development. Sustainable community career development using integrated research methods during quantitative research The questionnaire was distributed among 365 people obtained from the Yamane formula. The data were analyzed using statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation. and t-test, F-test and qualitative research. Based on in-depth interviews with 9 key informants. analyzed using analytical techniques by forming conclusions The results of the research were as follows: 1. Promoting sustainable community occupational development. A case study of Thap Man Subdistrict Taphan Hin District Phichit Province The overall picture was in a high level. Different opinions on the promotion of sustainable community occupational development. not every different Therefore, the hypothesis was rejected. 3. Approaches for promoting sustainable development of community occupations found that there were 4 approaches: 1) analyzing the project conditions to be appropriate with the people's way of life; Communicate to create knowledge and understanding in all matters. 3) Encourage target households to plan the production of goods/services. to meet market and consumer needs

Keywords : Development Promotion; Community Career Group; Sustainability

บทนำ

ในปัจจุบันอาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะคุณภาพชีวิตของคนจะดี หรือไม่ดีจะขึ้นอยู่กับอาชีพที่ยึดถือปฏิบัติในแต่ละวัน แต่ละเดือน แต่ละปี คนในชุมชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์หรือมีอาชีพที่กระทำในแต่ละวัน ชุมชนจึงจะเกิดความเข้มแข็งและมั่นคงตลอดทั้งไม่เกิดปัญหาสังคมในด้านอื่นๆ มีคำกล่าวที่ว่า ผู้ที่มีการวางพื้นฐานการประกอบอาชีพที่ดีเท่ากับเป็นเครื่องชี้ว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านการประกอบอาชีพที่ควรแก่การได้รับการยกย่องจากสังคม (รัฐพล ภูมิรินทร์ พงศ์, คุณากร สุปน, สิริพร เกียงเกสร และเกรียงไกร ศรีประเสริฐ, 2562 : 55-63) การพัฒนาอาชีพของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้นจึงถือเป็นภารกิจที่หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะกำหนดแนวทางและสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพของชุมชนเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลโดยตรงต่อการประกอบ อาชีพ ถ้าขาดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสภาพการณ์ดังกล่าวย่อมทำให้ความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้นถดถอยลงไป ดังนั้นการพัฒนาอาชีพจึงเป็นช่องทางหนึ่งเพื่อสร้างการทำงานของประชาชนเพื่อให้มีการประกอบอาชีพมีความมั่นคง และยั่งยืน โดยผ่านการดำเนินงานเป็นกลุ่มอาชีพ ซึ่งการรวมกลุ่มอาชีพทำให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น ต้องเกิดจากพลังใจที่เชื่อมั่นในกลุ่มอาชีพและเชื่อในพลังของกลุ่มอาชีพรวมถึงมีมุมมองหรือเป้าหมายเดียวกันของสมาชิก อีกทั้งยังต้องประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่สนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มประสบความสำเร็จส่งผลให้กลุ่มอาชีพมีความมั่นคงและยั่งยืน โดยต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน 4Ms ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่

องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำไปเป็นหลักการบริหารการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ คือ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ฐาปนา ฉินไพศาล, 2559 : 27)

การดำเนินงานในปี 2563 นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาแบบบูรณาการในทุกพื้นที่ รับผิดชอบของจนเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยผ่านการดำเนินโครงการและกิจกรรมในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น คือ การพัฒนาเศรษฐกิจแบบรากหญ้าเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่ก็ยังพบปัญหาจากการดำเนินงานในหลายด้านด้วยกันแต่ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนก็คือ ปัญหาสาธารณสุขต่างๆ อันได้แก่ ภัยแล้ง วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปัญหาการมีรายได้น้อย อันเนื่องมาจากการศึกษาต่ำ มีหนี้สินเยอะไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ค่าครองชีพสูง (องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน, 2562) จะเห็นได้ว่าจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร ว่าที่ผ่านมามีองค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันได้ดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับใด รวมทั้งการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนนั้นยังมีปัญหาและอุปสรรคกับประชาชนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในพัฒนาโครงการและกิจกรรมให้มีความอย่างยั่งยืนต่อการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีวิธีการดำเนินดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ ประชาชนตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จำนวน 4,164 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน, 2564 : 5)

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จำนวน 365 คน ที่ได้จากสูตรของยามาเน่ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และกลุ่มประชาชน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

2) แบบสัมภาษณ์ คือ สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ = 0.900

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อยอดกองการบริการส่วนตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อขอเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับประชาชนในพื้นที่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 ชุด ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

1) ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

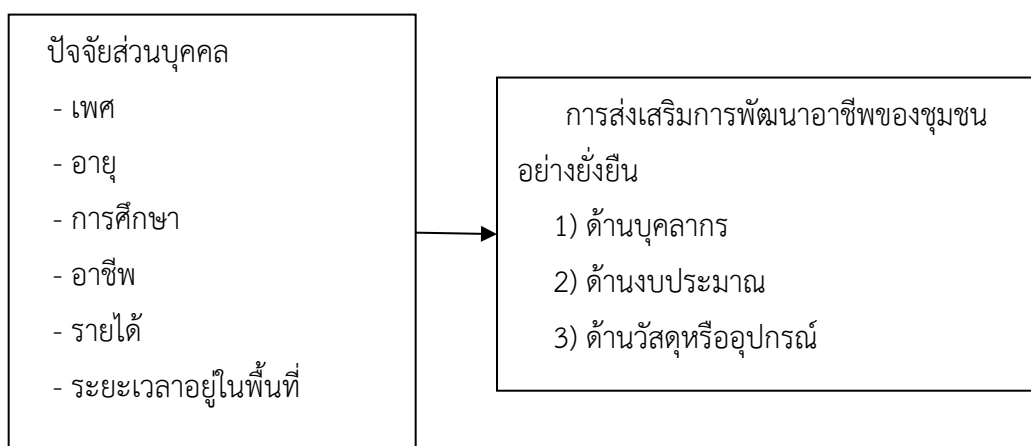
1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) คือ การทดสอบค่า t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

3. ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Analysis Induction)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

การวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม

ลำดับ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพ ของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านบุคลากร	3.79	0.698	มาก
2	ด้านงบประมาณ	3.76	0.579	มาก
3	ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์	3.83	0.608	มาก
ภาพรวม		3.79	0.576	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมา ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.576) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์ รองลงมา คือ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

ตาราง 2 ผลสรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-0.270	-	0.787	-	✓
อายุ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.097	0.962	-	✓
การศึกษา	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	1.010	0.388	-	✓
อาชีพ	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.260	0.854	-	✓
รายได้	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.427	0.734	-	✓
ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่	การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน	-	0.141	0.936	-	✓

จากตาราง 2 พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกันทุก จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนที่องค์กรบริหารส่วนตำบลควรนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงาน มี 4 ประการ คือ

1) การวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการ ให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชน แต่ละชุมชน/พื้นที่ และปรับแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องตอบเป้าหมายทั้งผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ และ ผลการเบิกจ่าย รวมถึงปรับการวัดผลสำเร็จของโครงการให้สอดคล้องในทางปฏิบัติ

2) การให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจที่ตนเองต้องรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง และสามารถมองเห็นภาพรวมกระบวนการงาน เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ให้ความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เช่น การคิดต้นทุนกำไรที่ถูกต้อง การตลาดเบื้องต้น การบริหารจัดการรายได้ เป็นต้น

4) การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม โดยจัดทำเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน มีคู่มือ/แนวทางที่ชัดเจน เช่น การให้แหล่งทุนในชุมชน หรือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสนับสนุนกลุ่มสมาชิกโดยแนบใบรับรองประกอบโครงการที่จะกู้ยืม หรือตลาดประชารัฐ รวมทั้งการ จัดงาน OTOP มีการจัดโซนให้กลุ่มสมาชิกชุมชนได้มีพื้นที่ในการจัดแสดงและจำหน่าย ผลผลิต/ ผลิตภัณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพวนหิน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดประชุมอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้กลุ่มอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ให้การสนับสนุนให้มีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน มีการจัดโครงการ/กิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนในการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่องทุกปีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์, คุณากร สุปน, สิรินพร เกียงเกสร และเกรียงไกร ศรีประเสริฐ, 2562 : 55-63) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาอาชีพกลุ่มผู้นำสตรี ชุมชนบ้านสันติสุข ตำบลนาริม อำเภอมือง จังหวัดตาก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ระยะก่อนปฏิบัติการผลการสำรวจความคิดเห็น พบว่า มีความต้องการได้รับการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมให้กับผู้นำสตรีและกลุ่มแม่บ้าน และช่วยเหลือในการบริหารจัดการกลุ่มโดยความต้องการได้รับการส่งเสริม 2 ลำดับแรก ได้แก่ การผลิตน้ำอบไทย การผลิตบุหงารำไป ซึ่งต้องการให้มีการอบรมความรู้ ในการผลิตด้วย 2) ระยะปฏิบัติการดำเนินการประชุมระดมสมองร่วมกัน และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับสมาชิกที่ สนใจ โดยมีคณะนักวิจัยและวิทยากรช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้ จนสามารถนำไปดำเนินการได้เองและร่วมจัดทำตราสัญลักษณ์ ฉลาก และบรรจุภัณฑ์ และการวางแผนการดำเนินงานเชิงธุรกิจ และการจัดจำหน่ายของกลุ่ม 3) ระยะติดตามและประเมินผล พบว่า การผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใน

เชิงธุรกิจประสบความสำเร็จทำให้เกิดการผลิตรายต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่มมีความพึงพอใจในผลการดำเนินงาน เกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิต การตลาด การเงิน การบัญชีและการบริหารจัดการกลุ่มได้เอง

ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรงบประมาณไว้ทุกปีเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มอาชีพ เมื่อกลุ่มอาชีพมีการเสนอขอของบประมาณซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมทรง บรรจงจิตินันต์, 2560 : 185-199) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ากระบวนการพัฒนาที่ส่งผลสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนในระดับพื้นที่ ภายหลังหมู่บ้านประสบวิกฤตอุทกภัยน้ำท่วมภาคกลางปลายปี พ.ศ. 2554 แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ได้สร้างพื้นที่ทางสังคมด้านงานพัฒนาชุมชน โดยชาวบ้านจำนวน 37 ครัวเรือน ต่างได้ร่วมกันพลิกฟื้นสถานการณ์ที่เลวร้ายให้หวนคืนกลับสู่สภาพ เดิมลักษณะการตั้งรับปรับตัว ด้วยวิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นทุนทางสังคมระดับหมู่บ้าน นำมาสร้างกลไกขับเคลื่อนเป็นแนวทางการจัดการปัญหา ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของบ้านหัวคูไม่ต้องล่มสลาย ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน อาชีพ รายได้ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีไม่ให้สูญหายไปพร้อมกระแสการพัฒนา เพื่อก้าวไปสู่การสร้างชุมชนที่ยั่งยืน

ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับภายในกลุ่มอาชีพ เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกครั้งต่อการดำเนินงานเพื่อจัดสรรวัสดุหรืออุปกรณ์ตามแผนประจำปี นำวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ได้รับการจัดสรรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินอาชีพของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระยุดธนา นิตินาโร (บุญมี), สมคิด พุ่มทุเรียน, และวิทยา ชินบุตร 2564, : 23-32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังสำโรง อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังสำโรง อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร ควรมีการจัดส่งสมาชิกกลุ่มเข้ารับการอบรม มีการจัดสรรบุคลากรและเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้เพิ่มทักษะความรู้แก่สมาชิก จัดหาบุคลากรมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดฝึกทักษะแก่กลุ่มพัฒนาอาชีพ 2) ด้านงบประมาณ ควรสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นเร่งด่วน การจัดการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเท่าเทียมมีการแสดงบัญชีรายรับรายจ่าย อย่างเปิดเผยทำให้ชุมชนเกิดรายได้

พึ่งพาตนเอง 3) ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์ ควรสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิต มีการวางแผนการใช้วัสดุและอุปกรณ์ การประเมินผลการใช้วัสดุและอุปกรณ์ มีวัสดุและอุปกรณ์ในการฝึก

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพานหิน จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกันทุก จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล พึ่งกิจ, วชิรินทร์ อินทพรหม, เตชิต ตรีชัย และ สิริกร ฉัตรภูติ, 2559 : 201-214) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพยุหะ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลพยุหะ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านข้อย่อย พบว่า สภาพการดำเนินงาน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างและกฎระเบียบ ด้านผู้นำกลุ่มอาชีพ ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน ด้านการเงินและบัญชี ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนสภาพ การดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มี 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารสมาชิกกลุ่มอาชีพ ด้าน คุณภาพสินค้าหรือการบริการของกลุ่มอาชีพ ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านผลลัพธ์ การดำเนินงานกลุ่มอาชีพตามภารกิจของกลุ่มอาชีพ ด้านการบริหารการตลาด เท่ากับด้านการ จัดการความรู้ และข้อมูล และด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ตามลำดับ

แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลทับหมัน อำเภอดงพานหิน จังหวัดพิจิตร สรุปเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนที่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงาน มี 4 ประการ คือ 1) การวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการ ให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชน แต่ละชุมชน/พื้นที่ และปรับแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องตอบเป้าหมายทั้งผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ และผลการเบิกจ่ายรวมถึงปรับการวัดผลสำเร็จของโครงการให้สอดคล้องในทางปฏิบัติ 2) การให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจที่ตนเองต้องรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง และสามารถมองเห็นภาพรวมกระบวนการ เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ให้ความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เช่น การคิดต้นทุนกำไรที่ถูกต้อง การตลาดเบื้องต้น การบริหารจัดการรายได้ เป็นต้น 4) การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม โดยจัดทำเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน มีคู่มือ/แนวทางที่ชัดเจน เช่น การให้แหล่งทุนในชุมชน หรือ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสนับสนุนกลุ่มสมาชิกโดยแนบใบรับรองประกอบโครงการที่จะกู้ยืม หรือตลาดประชารัฐ รวมทั้งการ จัดงาน OTOP มีการจัดโซนให้กลุ่มสมาชิกชุมชนได้มีพื้นที่ในการจัดแสดงและ

จำหน่าย ผลผลิต/ ผลิตภัณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล พึ่งกิจ, วชิรินทร์ อินทพรหม, เตชิต ตรีชัย และ สิริกร ฉัตรภูติ, 2559 : 201-214) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัด เพชรบูรณ์มี 4 แนวทาง ดังนี้ แนวทางด้านการบริหาร กระบวนการ แนวทางด้านความตระหนัก แนวทางด้านการเรียนรู้ แนวทางด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัดเพชรบูรณ์สามารถ สร้างคุณสมบัติของกลุ่มอาชีพสู่การปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อนำไปขอจดทะเบียนเป็น วิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชน 10 คน ที่ไม่ อยู่ในครอบครัวเดียวกันดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตสินค้าจากกก เพื่อการพึ่งตนเอง เพิ่มรายได้และ ชุมชนได้ประโยชน์ เป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ตั้งชื่อวิสาหกิจชุมชน เป็นหัตถกรรมเสื่อกกบ้านพุดเตย พร้อมทั้งตั้งปฏิบัตินิติกรรมกลุ่ม โดยมอบหมายให้ผู้มีอำนาจทำการแทน พร้อมสำเนาบัตรประชาชน สำเนาบัตรที่ประชุม ไปจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ยื่นที่สำนักงานเกษตร อำเภอ วิเชียรบุรี รอผลภายใน 7 วัน หลังยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันควรมีการวิเคราะห์เงื่อนไขของโครงการให้มีตรงตามความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน และควรปรับแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันควรให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การสร้างความรู้ความเข้าใจทุกเรื่อง ทั้งกระบวนการ เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมันการส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ ให้ตรงความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน ควรมีการเชื่อมโยงการทำงานเพื่อสนับสนุนสมาชิกชุมชนในภาพรวม โดยจัดทำเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน มีคู่มือ/แนวทางที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน
- 2) ควรศึกษาความต้องการประชาชนในการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน ของสมาชิกต่อการจัดกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยาชี ตำบลเนินปอ อำเภอสว่างม้ง จังหวัดพิจิตร
- 3) ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เอกสารอ้างอิง

- ฐาปนา ฉินไพศาล. (2559). *องค์การและการจัดการ*. นนทบุรี: ธนัชการพิมพ์.
- นฤมล พึ่งกิจ, วชิรินทร์ อินทพรหม, เตชิต ตรีชัย และ สิริกร ฉัตรภูติ. (2559). การพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพยุเตย จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 11 (2), 201-214.
- พระยัทธนา นิติสโร (บุญมี). สมคิด พุ่มพู่เรียน. และวิทยา ชินบุตร. (2564). การส่งเสริมการพัฒนาอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังสำโรง อำเภอดงพนาหิน จังหวัดพิจิตร. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 4 (3), 23-32.
- รัฐพล ภูมรินทร์พงศ์, คุณากร สุปน, สิริพร เกียงเพชร, และเกรียงไกร ศรีประเสริฐ. (2562). การพัฒนาอาชีพกลุ่มผู้นำสตรี ชุมชนบ้านสันติสุข ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารวิชาการรับใช้สังคมมทร.ล้านนา*. 3 (2), 55-63.
- สมทรง บรรจงจิตินันต์. (2560). แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนกรณีศึกษากำนันหัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 7 (1), 185-199.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565)*. พิจิตร: องค์การบริหารส่วนตำบลทับหมัน.